Anul I. No. 22. 4 pagini Arad, Marți, 15 Iulie 1924.

Abonamente:
Pe un an . 520 Lei
Pe 1/2 an . 260 Lei
Pe 1/4 an . 130 Lei

Tribuna Nouă

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Bulev. Regina Maria Nr. 12. Tipografia „Aradul"

INSERȚII
se primesc după tarif la Administrația ziarului și la toate agențiile de publicitate.

2 Lei ex. ZIAR POLITIC NAȚIONAL DIRECTOR: ION MONTANI. 2 Lei ex.

Spre consolidarea financiară

— Nu este nici-un motiv de îngrijorare —

Arad, 14 Iulie.

In toiul alarmei provocată zilele trecute de scăderea cursului leului afirmam, în constatările ce le făceam, la locul acesta, că oricât de temerar ar fi jocul speculatorilor de pe piețele streine, moneda noastră nu va putea fi prăbușită.

Este un fapt cunoscut, pentru cei ce se ocupă în mod obiectiv de această chestiune, că valoarea scăzută a leului se datorește unui complex de împrejurări și de cauze, atât de variate și cu origini atât de deosebite, încât e foarte greu să cauți pe un anume vinovat de această stare de lucruri.

Ceeace se poate prevedea, ceeace bunul simț reține din cercetarea amănunțită a situației, e că puterea de cumpărare actuală a leului nu este cea reală. Moneda noastră își va reveni la vechea ei valoare, fiind-că bogăția țării și munca românească e o zestre care constitue portofoliul de acoperire, — astăzi blocat — asigurând revenirea la normal.

Situațiunea în care ne aflăm nu este o insuficiență proprie numai țării noastre. Răul este general și numai condițiunile de ameliorare pot varia după puterile și mijloacele de apărare ale fiecărui stat.

S'a afirmat, de către oameni cari se pretind competenți, că toată chestiunea valutară ar depinde de situația noastră externă. Presupunând chiar, prin absurd, că noi am fi izolați politicește, se poate afirma, serios, că starea în care ne aflăm se datorește unui război împotriva leului? Dar, atunci, ce ar fi fost mai ușor, în 1914, decât să se evite războiul mondial printr'o ofensivă fulgerătoare împotriva mărcii germane care, odată prăbușită, ar fi pus în neputință pe militariștii prusieni să ridice armele?

Chestiunea e mult mai complicată căci intră în ea, între altele, trei elemente în primul rând: fluctuațiunea producțiunii, balanța comercială a importului și exportului, și bugetele.

O privire sumară a datelor ce le avem asupra acestor chestiuni poate convinge pe orcine despre drumul pe care mergem. Faptul că timp de cinci ani, dela 1916 până la 1921 statul român n'a avut nici-un buget, — ceeace nu s'a petrecut în nici-o țară din lume, — a contribuit în mare parte la deprecierea leului față de finanța streină obicinuită să aibă mereu înaintea ochilor o situație bugetară lămurită. Azi lucrurile s'au schimbat. Dela bugetul de 7 miliarde și jum. al dlui Titulescu la 1921 azi avem un buget echilibrat de 24 miliarde. Cu aceste bugete nu numai că s'a împlinit golul dar s'au menținut toate alocațiunile în cantitățile obicinuite, cu toată scumpirea traiului; s'au plătit datoriile împrumuturilor interne și s'a redus plata anuală a datoriilor în streinătate; s'a realizat un excedent, un prim pas spre o normalizare care a stimulat exportul iar producția interioară a putut satisface consumația crescândă a țării prin propriile ei mijloace. Deblocarea în mare parte a leilor streini în bănci, a căror blocare constituia o continuă primejdie, este și ea un pas înainte spre normalizare.

Producțiunea internă, nu numai cea agricolă, a crescut, — astfel că avem o balanță favorabilă cu un plus de export de 6—7 miliarde. Exportul care în 1913 era de 4 jum. milioane de tone și scăzuse în 1919 la 100.000 de tone s'a ridicat azi din nou la peste 4 mil.

Din datele acestea se vede lămurit că este esclusă o primejdie de prăbușire a leului. Dimpotrivă, o cercetare a tablourilor grafice ale cursului leului ne evidențează că ne afiăm pe pragul fazei de stabilizare care precedează în mod mecanic pe aceea a revenirii la valoarea normală.

Trebue să ne reamintim că și Franța, țară cu credit stabilit având sprijinul celorl'alte state occidentale și Cehoslovacia, țară care nici pe departe n'a fost secătuită și jefuită ca a noastră în timpul războiului, au avut, nu numai salturi brusce, dar o continuă descreștere și, până la stabilizare, variații mari, ale monedelor lor.

Când dar aceasta este situația, ce ar putea influența în rău cursul monedei noastre? Că suntem pe drumul cel bun e că Liga Națiunilor, când a fost să acorde un împrumut internațional Austriei și Ungariei, le-au pus două condițiuni principale: echilibrarea budgetelor și oprirea emisiunii de hârtie monedă. Exact ameliorările realizate în politica noastră financiară.

Pe deasupra, mai avem avantajul că în toate fluctuațiunile de până azi, leul a reușit să se mențină independent de soarta orcăror altor monede, bune sau rele. Cu toate încercările făcute, soarta leului n'a putut fi legată nici măcar de aceea a francului. Constatarea aceasta este o garanție a unei apropiate stabilizări, precum cercetarea tabloului grafic al cursului leului care ne arată că odată cu trecerea timpului variațiile pe termene mai lungi au fost mai puțin mari, este un indiciu al tendinței de stabilizare.

Faptul că împrejurările au făcut să nu putem recurge la împrumuturi externe ne folosește azi: leul va fi mai puțin dependent de încercările și variațiunile din afară și nu vom fi nevoiți să-i menținem cursul cu operațiuni de vânzări de valute.

Toate aceste împrejurări și constatările ce le facem pe date certe, ne duc la convingerea că situația financiară și deci și economică merge spre o sigură ameliorare, că nu este nici-un motiv de îngrijorare și că criza actuală este faza fatală de tranziție dela înlesnirea mare de numerar pe care o dă inflațiunea, la normalizare prin comprimarea inflațiunii.

Și, mai ales, ne dau siguranța îmbucurătoare că este esclusă o revenire la un alt tratament al chestiunii valutare, care ar da naștere la noui perturbațiuni nenorocite în viața economică și socială.

Sașii ridică tonul

Cu prilejul dării de seamă ce a făcut alegătorilor săi, deputatul de Sibiiu, dl Rudolf Brandsch, prietenul nostru, dupăce a cântat, și dsa cântecul de flașnetă al pretinselor gravamine minoritare, a făcut și următoarea declarație cu privire la situația externă a țării:

— Să nu credeți, că politica cea mare nu ține de datoria noastră și că eu înșir vorbe ce pot să ne intereseze numai pe departe, când amintesc de politica externă. Să ne ferească Dzeu de ziua, când ne vom convinge, că politica externă se face pe pielea noastră . . . România cea veche semăna cu o fecioară, cărei toți îi făceau curte, azi nu mai este așa. . . .

Și dupăce arată alianțele și relațiile României cu Polonia (care este o povoară pentru țară) și cu Turcia, se întreabă:

— Cine ar putea să ne-o spună, pentruce s'a intrelesat la Praga clarificarea chestiunei Basarabiei? Așa stăm noi în fața problemei ruse.

Așa, așa stăm, domnule Rudi în fața problemei ruse, dar vedem acum clar și cum stați d-voastre, Sașii, în fața „Mitteleuropa"-ei.

Să ne ținem numai bine!

NOTE

Propaganda culturală

Turneul Ateneului Popular-Tătărași

Arad, 14 Iulie.

Ateneul Popular-Tătarași, din Iași, așezemânt de cultură și educație în spirit național, a luat inițiativa organizării unei excursii de propagandă culturală în Ardeal. Această excursie va începe în 17 Iulie și se va termina în 30 Iulie a. c. Vor fi cercetate orașele Târgul-Mureș, Oradea-Mare, Aradul, Timișoara, Reșița, Lugojul, Alba-Iulia, Blajul, Sibiul, Avrigul, Brașovul și Tușnadul, unde va fi dus caldul cuvânt de înfrățire românească.

In toate aceste orașe, Ateneul Popular-Tătărași, va organiza șezători culturale. Excursia se face sub auspiciile acelei harnice și pline de inițiative *Fundația Culturală „Principele Carol"* din București, înființată după marele războiu, ca un răspuns dat nevoiei de propagandă culturală românească acolo unde a bântuit întunerecul.

Vor lua parte la această excursie culturală membri din diferitele societăți culturale din Moldova, Bucovina și Basarabia.

Intre excursioniști, vom avea marea bucurie de-a saluta pe uriașul prozei române contimporane: *Mihail Sadoveanu*; pe luminatul prof. universitar dela Iași, dl. *I. Simionescu* și pe alți români, cari luptă în marele războiu cultural românesc, cu toată râvna sufletului lor.

In ziua de 22 Iulie, Ateneul Popular, va vizita Aradul nostru, unde va da o șezătoare în Palatul Cultural . . . Această vizită va fi, de bunăsamă, una din cele mai frățești pe care Moldova, Bucovina și Basarabia le fac Aradului românesc.

In localitate se fac mari pregătiri pentru demna primire a excursioniștilor culturii românești.

Suntem siguri că reprezentanți din întreg județul nostru vor lua parte la aceasta grandioasă manifestație de cultură și frăție românească.

(x.)

O cumpănă dreaptă ținută de d. Iorga

Sub titlul „Pentru Evreii români" d. N. Iorga scrie în „Neamul Românesc" de Duminecă:

„Se cunosc părerile mele față de agitațiile antisemite, urîte ca mijloace, zădarnice ca resultat. Se cunoaște și judecata mea față de macabeismele și zionismele de invrăjbire și provocare, față de „uniunile" cari au adus alte uniuni și față de politicianismul semit a a cărui consecință e în mare parte, politicianismul antisemit.

Celor cari practică întâiul politicianism vreau să le arăt însă aici, după vizita unor orașe ca Varșovia și Wilna, la ce capăt se ajunge cu agitația lor.

Cetățenii unui Stat se desfac cu îndărătnăcie de interesele evidente ale acestui Stat și demonstrează în fiecare clipă contra lui. Scoțând la iveală cu mindrie urâtul caftan asiatic, caraghioasa iarmulcă, fluturindu-și perciunii ancestrali, ei sfidează la fiecare pas, gata să se încaiere. Cluburile celorlalți sînt cu ferestile și ușile închise, ale lor sunt negre de capete scoase în spectacol. Afișele celorlalți se resează acelora pe cari-i privesc; ale lor ad aleargă străzile, afișând arheologicele litere ebraice. Gazetele creștine întreabă decente despre lucruri adevărate; ale lor trimet copilandri să afle amănunte despre pogromurile pe care le anunță „foile din Chișinău și Cernăuți". Așa fiind, ura se grămădește în sufletele acelora cari știu că ei au întemeiat țara și că tot ei au înviat-o.

E în folosul minorității s'o creeze?"

Ponoasele minorităților în adevărată lumină

Timp de peste două săptămâni Ardealul a avut doi oaspeți din mare depărtare. Dd. Silvester Beach, președintele delegațiunei confesiunilor americane și dr. Hurn, reprezentantul bisericei unitare engleze au străbătut toate ținuturile noastre vizitând și anchetând pretutindeni starea școlilor și bisericilor minoritare,

Terminând cercetările lor obiective, cei doi streini au ținut să-și arate mulțumirea lor de cele experiente și au prilejit guvernului țării posibilitatea unor mărturisiri publice de cel mai mare interes. In fața reprezentanților guvernului și-a diplomaților streini aflători în capitală, dd. Beach și Hurn au arătat cât de puțin întemeiate au fost campaniile ce s'au purtat de ziarele streine pe chestiunea tratamentului minorităților în România. Ambii au constatat, că situația generală a minorităților etnice din România este bună și ameliorările sânt însemnate dela 1919 încoace, că spiritul de care se călăuzește poporul și guvernul român este cel al toleranței.

D. ministru al instrucției, dr-ul Anghelescu a arătat cu acelaș prilej oaspeților la ce se reduce campania minoritară pe chestiunea reformei învățământului primar și a pus la punct situația școlară reală a minoritarilor în comparație cu situația școalei românești.

D. subsecretar de stat, G. Tătărăscu a făcut apoi o caldă descriere a sufletului românesc, arătându-le, că durerile minoritare sunt și durerile majoritarilor și că Românii au uitat glasul urei.

Și totuși „Brassoi Lapok" este supărat, denunțând experiențele dlor Beach și Hurn ca fiind „unilaterale și tendențioase". Atitudinea aceasta spune totul și subliniază încodată apelul oaspeților streini la mai multă loialitate din partea minoritarilor.

Tăciunarii

— Ziarele din Ungaria despre conferința dela Praga —

Arad, 14 Iulie.

Mărturisim, că nu ne face nici-o plăcere să fim zilnic receptacului ecourilor dușmănoase de peste graniță. Situația noastră de singur cotidian la această margine de țară, ne impune însă datoria de-a transmite lumii românești zi cu zi acelaș svon de-o monotonie obsedantă ce străbate dela vecinii noștri apuseni fără încetare.

Astfel acum, cu ocazia conferinței Micei Înțelegeri la Praga, opinia noastră publică trebuie să știe, că Ungaria n'a lipsit dela postul ei inamic și că presa ei a ținut și ține tot timpul un cor de-o ridicolă insolență disconsiderare și ură manifestă la adresa țării noastre. Mica Înțelegere este pentru această presă un „monstru diplomatic" (Nemzeti Ujsag) și reprezentanții celor trei țări niște pigmei parodiaci, care imită pe-un Bismarck, Mazzini, Cavour, Gorciakov și — vezi doamne — Andrassy . . . Conferința însaș este o înscenare de jocuri bengalice, care se petrece în mijlocul indeferenței generale a Europei. Și, când te gândești, că dd. Duca, Beneș și Nincici cu câtă nobilă învingere de sine caută, inspirați de interese până la care mintea orbită a Ungurilor nici nu poate să ajungă, tocmai remediul salvator pentru Ungaria!

Spun aceste ziare, că singura țintă a Micei Înțelegeri este să întunece pe Unguri și în special pe cei inglobați în statele succesoare (Az Est) și că această operație cartografică nu poate să reușească, deoarece România, Serbia și Ceho-Slovacia vor fi nevoite în definitiv să rămâie cea ce sunt: pajii care poartă trena Franței (Pesti Hirlap) Deasupra lor va atârna chestiunea rusească și România nu va scăpa de această sabie a lui Damocles.

Ziarele mari, inspirate de guvern, sună din acelaș bombardon răgușit, care nu tradează decât răcoarea multă ce i-a cuprins pe vecinii noștri în fața conferinței dela Praga.

Nu este lipsit de interes pentru cunoașterea mai intimă a sufletului unguresc, reportajul ce publică cel mai răspândit ziar dela Budapesta (Az Est), asupra stărei de

FOILETON

Amintiri din copilărie

de **Volbură Poiană.**

Iacătă-mă-s și cu cele cinci clase primare isprăvite la școala noastră, în comuna Galbeni, din ținutul Romanului.

De când tata și-a aruncat întâia oară ochii peste mine din ziua ceia hotârâse cu chibzuință grăbită să mă trimită la seminar să învăț carte ca să mă fac popă. Așa zicea tata în gândul lui:

„Pe Costică, popă am să-l scot. Să poarte darul părintelui Constantin, blagocinul, că tot îi poartă el numele!"

Pe atunci, două luni vacanță, erau două luni de odihnă tihnită, de lipsă de grijă a învățăturei, două luni de colindat pământul cât îi de lung și cât îi de lat — așa era pentru alții. Dar pentru noi, băeții tatei nu era așa. Tata ne bătea capul zi și noapte cu indemnul la învățătură. Tocmai când ne era lumea mai dragă cu lăsatul în voie, când smeul sbârnăia mai tare în înaltul cerului, când rândunelele se țineau mai multe de coada lui, atunci tata s'arăta în pragul ușei cu mânile puse în chip te toarta oalei și ne zicea:

„Mântuiți joaca! Puneți mâna pe carte! Istoria și aritmetica; „Praja," „Cosăcescu" și „Ficsinescu!" (cei trei făcători de aritmetici). Iar noi cu inima strânsă, cu sufletul amărât după ce trimeteam smeului o scrisoare pe sfoară, de se ducea ca o pasere mânată de vânt, până la cumpene, legam smeul de felinarul din colțul casei în ocrotirea Domnului. Că pe urmă, după strașnica învățătură, îl găseam rupt în toate părțile, acățat în salcâmii primăriei, ori în nucii lui Neculai Blănaru.

Și tata nu se bizuia numai pe puterea noastră de învățat carte. Nu, căci el știa că puterea omului e mărginită: de aceia în fiecare seară alerga la ajutorul celui de sus citind câte un acaftist în cinstea maicei Domnului, ca să roage și Ea la rândul Ei, pe bunul Său fiu, Domnul nostru Isus Cristos, întru ajutor.

Și din pricina asta multe seri dearândul, am stat eu în genunchi în fața icoanelor, atâta vreme cât tata implinea rugăciunea. Iar la sfârșitul cetaniei, tata arătându-mi icoana maicei Domnului, o icoană rămasă dela părintele Constantin blagocinul, bunicul nostru-după tată, îmi zicea:

„Iaca, măi Costică, ție am să-ți las icoana asta, pe maica Domnului, preacurata, numai dacă ți-o ajuta sfântul să te faci popă". Iar eu îi răspundeam în doi peri:

„Cum mi-a fi scris, tată".

Dar astăzi văd, că așa cum gândia tata pe atunci, nu mi-a fost dat să-mi fie scris.

Stăteam, noi băeții tații, cei mărunți, toți sub patrafir, la cetirea sfintei evanghelii. Și pe când tata citea evanghelia mai răspicat, noi vedeam pe mama lăsând deoparte treburile pe care le va mai avea de făcut și venind grăbită, îngenunchia alături de noi; iar tata, atunci de mulțumire întrerupea cetania și zicea:

„Numai rugăciunea ajută omului".

Cât de credinicioși eram noi acasă și buni închinători la cele sfinte! Tata și mama și noi băeți, întreceam satul întreg, în rostui creștinesc, de ziceau oamenii de câteori se adena în fața crâșmei, că la casa popii Iancului, i-o biserică, nu altceva.

Și cu cât mă gândesc mai mult la plecarea capetelor noastre sub patrafirul tatii tot pe atât de mult, îmi vine în minte și plecarea crengilor de nuci, încărcate de bună roadă. Niște nuci mari și frumoase, pe jumotate ghioșete umpleau crengile. că era deajuns s'arunci în ele cu melesteul de mestecat mămăliga ca să ploae nucile pe fața pământului ca grindina in ziua de Sfântul Ilie.

Și mie tare-mi mai era drag să sburătăcesc nucile! Când începeam cu sburătăcitul lor aruncam surtucul de pe mine și mă luam la întrecere cu băiatul lui Crâstea, megieșul nostru, care din noi amândoi svârle mai tare, că și el abraș băiet mai era de felul lui! Lumea ne zicea de râul nostru:

„Doi Costici — doi nebuni."

Svârr... svârr... toată ziua în nuci, de nu avea parte măcar să se apropie de dânșii nici o cioară ca să-și ia partea ei dreaptă.

Și iaca, așa, dela sburătăcitul nucilor, m'a luat tata de m'a dus la școală la Iași. Parcă și acum îl aud zicându-mi: „Da, bine Costică, asta îți trebue ție acum! Ai uitat că plecăm la Iași la concurs? Hai

Publicaţiune.

La notariatul cercual Chîsindia (plasa Şebiş) se caută spre aplicare un subnotar sau practicant de notar cu salarul stabilit în normele de salarizare, venite laterale, precum locuinţă, încălzit şi luminat.

Tot la acest notariat se caută şi un scriitor vârsat în agendele notariale cu un salar lunar de 1800.— Lei şi venite laterale.

Posturile se pot ocupa imediat.

Chisindia, la 4 Iulie 1924.

Notar cercual.

Cilindre de auto

primeşte spre ascuţire, magnesie spre reparat, şi lipirea cu autogen, le execută **cu cele mai ieftine preţuri Garajul:**

LAMMERT şi COMP.

Calea Andrei Şaguna 40-42 (Fostă Str. Varjassy Lajos).

De vânzare

circa 60.000 litrii căzi goale pentru adunat de prune, la:

Liviu Ispravnic, Curtici

!!! Radio 8042

Pachetele-Kemeny

cu gulaş,
Paştete de mai,
Haschee,
Frankfurteri

în pachete de 1/8, 1/4, 1/2 şi 1/1 Kilogrami

sunt cea mai ieftină cină de vară

şi se capătă totdeuna în toate prăvăliile bune de coloniale şi băcănii.

Revânzătorii să se adreseze la:

HAJDUSKA şi Co.

Arad, Piaţa Avram Iancu 7.
Telefon 7—33.

Atelierul nostru de prelucrare a lemnului din Piaţa Cetatei vechi este deschis!!

Avantagioasă tăietură pe plată!
Atelier deosebit pentru tâmplari!

Colonia de lemne a FRAŢILOR FÖLDES

Telefon 818. Telefon 818.

„ASTRA“

Prima Fabrică Română de Vagoane şi Motoare S. A. Arad

Adr. telegr.: VAGONASTRA TELEFON: 694 şi 900

SECŢIA MOTOARE: Autobuse pentru circulaţie în oraşe, stabiliment de băi, şi pentru circulaţie interurbană. **Camioane** cu transmisiune prin cardan, sau lanţuri. (Încărcătură 3 tone). — **Automobile cisterne** pentru transporturi de uleiu, benzină şi petrol. Capacitatea 3550 litri. **Motoare de benzină** de 6, 14, 45, 60 şi 90 HP. — **Strunguri de precizie** pentru tăiarea de ghevinduri Withworth sau milimetrice. Distanţe între vârfuri 1000—1200 şi 1600 mm. — **Prese cu excentric** cu cursă de 8 tone. **Piese de automobile** pentru automobile de lux şi camioane de orişice marcă. — **Piese pentru motoare de benzină** de orişice marcă.

Produsele noastre se pot procura cu preţuri originale de fabrică dela magaziile de consignaţie mai jos notate.

Arad: Intreprindere de Maşini şi Automobile str. Alexandri numărul. 6.
Braşov: „Silvania“ Intreprindere Technică S. A. Piaţa Boilor numărul 7.
Cernăuţi: „Mecano“ S. A. Piaţa Unirei numărul 9.
Cluj: Blaga Emil, Piaţa Ştefan Cel-Mare numărul 3.
Lugoj: Schwäbische Zentralbank, Filiale Lugoj
Oradea-Mare: „Economia“ S. A. pt. Comerţ şi Ind. Piaţa M.-Viteazul 1.
Sătmar: Fraţii Princz, Turnătoria de Fier şi Fabrică de Maşini
Sibiu: Compania Anglo-Americană, Bretter Promenade.
Târgu.Mureş: Biró E. Ing. mech. intrepr. technică Strada Ştefan-V. 1a/.
Timişoara: Schwäbischer Landwirtschaftsverein, Gorove-gasse 5.

Cauciuc (gumă) vechiu dela automobile,

pentru vulcanizat sau pentru pregătirea de opinci vindem în mare şi în mic. :: Tot la noi se află şi opinci gata de gumă (cauciuc) în magazin.

Kirschner şi Majorovits,
Arad, Bulev. Regele Ferdinand 10.

Singurul cotidian românesc în vestul ţării „TRIBUNA NOUĂ“ :: aduce cele mai proaspete ştiri din ţară şi din lumea întreagă.

I. MÜLLER şi FIIUL

văpseşte, curăţeşte chimic, uscat. In spălătoria mea cu aburi se curăţă ori ce albitură **până ce ajunge de :: coloarea zăpezei. ::**

FABRICA: Str. Cuza Vodă 40—42. :: SUCURSALE: Str. Brătianu 11, Cal. Bănatului 13

Cordatic

cel mai distins Autopneu!

!

Deposit la:

Intreprind. de Automobile şi Comerţ cu maşini

Arad, str. Vasile Alexandri 6

O cassă de fier

(wertheimiană)

ori alt sistem, folosită, **căutăm** spre imediată cumpărare. — Administraţia „Tribuna Nouă“ Arad.

spirit în Croaţia. E vorba de ce cred şi ce sunt aliaţii noştri dintre Sava şi Drava în legătură cu Basarabia. Asupra Basarabiei — spune corespondentul ziarului amintit — toţi lugoslavii sunt de acord, pentrucă este o *chestiune slavă*. Or istoriograful român, regretatul Xenopol, a spus la Paris, într'o conferinţă, încă la 1900, că dupăce sabia va fi deslegat problema Ardealului şi se va fi înfăptuit România Mare.

„Românii nu numai că trebuie să se împace cu Ungurii, dar trebuie să lege cu ei o strânsă alianţă de apărare şi resistenţă. Chiar şi atunci, însă, rămâne încă problematică supravieţuirea acestor două popoare izolate în marea slavă“.

Corespondentul ziarului unguresc reproduce apoi conversaţii ce ar fi avut cu pretinşii bărbaţi politici din Iugo-slavia tinzând să arate un mare dispreţ ce ar exista acolo pentru Români.

Noi înregistrăm aceste lucruri numai pentru a indica extremităţile între care se sbate sufletul unguresc astăzi, fără să poată aprecia luciditatea efemeră a unei corespondenţe răsleţe. Adevăraţi tăciunari ai Europei centrale, ei au singura preocupare de a incendia casele vecinilor, dar la scânteierea tăciunilor ce aruncă, noi vedem în toată goliciunea ei o mentalitate, de care nu vom conteni să ţinem seamă.

Conferinţa dela Praga dealtfel a şi trecut, iar rezultatele ei pentru pacea continentului sunt de toată lumea binecuvântate.

Dăm la vale telegramele ultime:

Acord perfect între statele Micei Inţelegeri

Praga, 12. — Prima renniune a celor trei miniştri aliaţi a risipit dela început şi în chip deciziv svonurile tendenţioase puse în circulaţie cu privire la menţinerea soliditătii Micei Inţelegeri.

Din această primă reuniune se degajează mai întâi ideia că, în privinţa chestiunilor generale şi a situaţiei internaţionale toţi reprezentanţii Micei Inţelegeri snnt într'un acord complet. Ultimile incidente semnalate mai cu seamă în Iugoslavia au fost de ordin strict local şi nu au influenţat întru nimic legăturile între cele trei State aliate.

Chestiunea rusă nu poate face obiectul nici unei discuţii în cadrul acestor negocieri, Mica Inţelegere, ţinând ca în orice împrejurare sa afirme sforţările ce face pentru consolidarea păcii.

In cercurile iugoslave se observă un reviriment în politica faţă de Rusia în urma atitudinei sovietelor în chestia Radici. Insărcinatul de afaceri al Poloniei a asistat la conferinţă ca simplu spectator.

A doua şedinţă

Praga, 12. — Iată comunicatul oficial al celei a doua şedinţe:

„A doua şedinţă a conferinţei Micei Inţelegeri a avut loc Sâmbătă dimineaţa dela orele 10 la 12 şi jum. la ministerul afacerilor străine. D-nii Nincici, Duca şi Beneş au examinat chestia reparaţiunilor şi datoriilor interaliate în ansamblul lor şi au stabilit liniile ce vor fi urmate pentru regularea acestor chestiuni precum şi necesitatea pentru cele trei state de a colabora şi a se menţine în contact strâns şi constant atât la conferinţa dela Londra cât şi în alte ocazii unde vor fi discutate aceste chestiuni, în scop de a apăra astfel mai bine interesele lor.

Cei trei ministri au trecut apoi la examinarea diferitelor chestiuni care figurează în ordinea de zi a viitoarei adunări a Ligei Naţiunilor Ei au decis să procedeze laolaltă ca şi în trecut şi au putut constata cu satisfacţie că privesc absolut în acelaş fel diferitele chestiuni.

Discuţia astfel începută va fi continută în şedinţa ce va avea loc după amiază la orele 3.

Un fruntaş român în polemică cu d. Masaryk

Berna. — „Gazette de Lausane“ publică o scrisoare deschisă a unui înalt funcţionar român către preşedintele Masaryk în care se aminteşte că Masaryk a declarat la Roma într'un interview cu un colaborator al ziarului „Tribuna“ că Ungaria ar putea intra într'o zi in Mica Antantă. Această declaraţie, zice autorul scrisoarei, este în contrazicere cu scopul Micei Antante care a fost încheiată inadins contra încercărilor ce le-ar putea face Ungaria de a restabili domnia sa asupra ţinuturilor cedate şi de a readuce Habsburgii pe tron

In momentul în care Ungarla ar renunţa la iredentismul ei, Mica Antantă îşi va pierde rostul. Masaryk a declarat că misiunea principală a Micei Antante nu este numai apărarea contra iredentismului ungar, ci şi contra primejdiei comune a iredentismului german, deoarece Germania n'a renunţat la politica ei de „Drang nach Osten“. Admiterea Ungariei în Mica Antantă ar înmulţi numărul statelor cari vor avea interes să reprime tendinţele Germaniei de a călca tratatele de pace.

D. Duca despre relaţiile româno-maghiare

Praga, *13 Iulie.* — *Ministrul de externe român, d. Duca a făcut în faţa ziariştilor importante declaraţii despre relaţiunile româno-maghiare.*

Dacă Ungaria, — a spus dsa, — se împacă cu situatia dată şi va munci cu bunăcredinţă pentru intesificarea politicei economice faţă de noi, relaţiile noastre se vor strânge treptat. Constat cu bucurie, că în Ungaria există o dorinţă sinceră şi durabilă pentru o legătură amicală cu statele vecine. Această dorinţă şi-a dat roadele în special la noi în România. Tratativele ce-am avut cu reprezentanţii guvernului ungar în April au rezultat numeroase convenţii şi contracte. Aceste tratative s'au desfăşurat în cadre exterioare foarte amicale. Tot astfel au fost fructuoase şi desbaterile asupra chestiunei ocupaţiei oraşulni Budapesta şi asupra mai multor chestiuni de natură juridică. Văd că Ungaria a recunoscut marea importanţă ce o are politica „contractelor“, care este urmarea binecuvântată a încrederei împrumutate. Sper că Ungaria va aprecia intenţiile bune ale Micei Inţelegeri şi ale României, cari departe de orice tendinţe agresive urmăresc numai reconstruirea Ungariei.

Sfârşitul conferinţei

Praga, 13. — Azi a avut loc cea din urmă conferinţă a celor trei miniştri de externe. S'a ajuns la deplină armonie de păreri atât asupra chestiunei reparaţiilor, cât şi a datoriilor, dintre state. La orele 5 şi jumătate d. Beneş a părăsit prinul sala de conferinţe şi s'a îndreptat spre ziarişti, cari îl aşteptau într'o sală specială. Dsa a făcut declaraţii de acelaş conţinut cu comunicatele.

Comunicatul general încă n'a apărut.

Greva dela Timişoara continuă

Noui neînţelegeri între patroni şi muncitori

(Dela redacţia noastră din Timişoara.)

Timişoara, 14 Iulie.

In urma tratativelor începute între patronii şi muncitorii din localitate, prin intermediul dlui inspector general al muncii Gheorghianu, se spera, că neînţelegerile ivite între ambele părţi se vor clarifica definitiv şi se vor isprăvi azi cu reluarea lucrului la toate industriile.

Azi, însă, s'a petrecut cu totul altceva.

La „Industria Lânei“ s'au prezentat 300 de muncitori — deci nici a patra parte din totalul lor; — aceştia s'au declarat gata a relua lucrul, dar direcţiunea fabricei, dându-şi seama, că reluarea lucrului cu forţe atât de reduse n'ar însemna decât o experienţă zadarnică, a declarat celor ce s'au anunţat de bunăvoe, că nu poate începe lucrul numai cu ei.

La fabrica de ghete „Turul“ s'au prezentat numai oamenii de încredere ai muncitorilor, dar Direcţiunea acestei fabrici n'a primit să trateze cu ei, fiindcă — conform intelegerilor din săptămâna trecută — ar fi dorit ca muncitorii să se prezinte individual la lucru. La urmă, direcţiunea fabricei „Turul“ a declarat, că este dispusă a primi şi prezentarea la lucru prin oamenii de încredere, dar muncitorii au refuzat să mai trateze, declarând, că în urma acestui tratament nu mai sunt dispuşi să între în lucru decât dacă clarificarea complectă á chestiunei salariilor.

Intre patroni şi delegaţii muncitorilor au început — încă azi dimineaţă — noi tratative şi s'a ajuns la următoarea înţelegere:

Patronii renunţa la prezantarea individuală;

Patronii vor face o nouă declaraţie în privire la felul cum înţeleg să rezolve chestiunea salariilor;

Modalitatea întroducerei muncii cu acordul la „Industria Lânei“.

Ziua în care se vor aplana aceste neînţelegeri, precum şi felul în care vor fi aplanate — e greu de ghicit.

Slova românească — în administraţie

Arad, 14 Iulie.

Acei pe cari treburile cetăţeneşti îi pun în contact cu oricare dintre organele administrative ale Statului, dacă au un pic de dragoste n umai pentru slova românească, vor fi simţind desigur şi dânşii sentimentul care încearcă pe subsemnatul ori decâte ori are în faţa lui un funcţionar care nu i-a dat silinţele, fiindcă a fost îndărătnic, si-veţe măcar acum in ceasul al doisprezecelea a vorbi în chip mulţumitor limba oficială a Statului în care trăeşte şi pe care *credem* îl serveşte.

Să mai amintim de actele redactate de cele mai multe dintre birourile instituţiunilor publice şi aceasta chiar de către slujbaşii de mâni? Limba întrebuinţată de ei constituie o jignire nemeritată a sentimentului naţional. Şi fiindcă suntem oameni de cultură vă spune că săvârşesc şi o crimă împotriva patrimosului spiritual şi omenesc.

Astfel, cea mai de preţ comoară a noastră, graiul strămoşesc, ajuns în condiţiile unor străini — străini sub toate raporturile

---

dute degrabă în casă şi găteşteţe odată că-i târziu şi scăpăm trenul“!

Eu dupăce mai uitam încă odată învârful nucilor şi gândindu-mă că cine ştie dacă mai ajung la anul să-i mai bat ori nu, cu adâncă părere de rău în sufletul meu, înghiţând amar, mă despărţiam de nucii megieşilor, pe care i-am iubit ca pe nişte fraţi de cruce.

Căruţa trasă în faţa casei sta gata să ne duca. Eu după ce sărutam cu evlavie fiiască mâna mamei şi-mi luam rămas bun dela fraţii rămaşi acasă, înainte de a mă sui în căruţă, mai roteam ochii odată împrejur, de le vedeam pe toate printre lacrimi şi cu semnul crucii făcut de spor şi ajutor, mă urcam alături de tata.

Cu noi luam ogheal de învelit, că cine Dumnezeu ştie sub ce acoperemânt ne culcăm la Iaşi; ori găsim cu ce să ne învelim, ori nu găsim. Mai luăm cu noi o stamboală de făină de păpuşoi, că cine dumnezeu ştie, de găsiam pâne să mâncăm ori nu găsim. Mai luam cu noi o legătură de mere alta cu perje, că cine Dumnezeu ştie, găsim carne pe unde ne dueem, ori nu găsim. Şi chiar de-am găsi, la oraş tare sunt toate scumpe. Pentru asta plecam încărcaţi până în gât ca ţiganii cari umblă cu tot calabalicul după dânşii pe toate drumurile.

In tren controlorul se uita chioraş la toată gospodăria noastră, la cât ni ţi-i boceaua cu oghealul, pusă pe bancă, lângă noi; la sacul cu făina de păpuşoi, întins la picioarele noastre, la legăturile cu mere şi perje spânzurate deasupra capului.

Dar pe controlor nici că-l lăsa gura să nu zică:

„Da bine părinte, ce te-ai socotit? Ai gândit să iei cu sfinţia ta toată gospodăria de-acasă şi s'o sui în tren“?

Iar tata biajin la vorbă, îl împacă uşor cu spovedania că ne ducem la şcoală că are multe greutăţi acasă, că la Iaşi gazdele cer cât dracul pe tatăso, îi spune şi verzi şi uscate, până când controrolul pleacă râzând.

Şi după ce pleacă, tata prinde să-mi deie sfaturi:

Ce crezi, Costică, tu, că numai aşa trăeşte omul în lume? Trebue să ştii cum să te porţi şi cum să vorbeşti cu oamenii. Numai aşa mielul blând suge la două oi.

Eu stam în picioare la fereastră şi mă uitam pe câmp în zare. Vedeam copacii de lângă marginea drumului de fier cum, fug laolaltă cu stâlpii de telegraf. Cercam să-i număr, dar prea fugeau repede din cale afară.

Şi cum stam aşa pierdut cu ochi pe câmpuri, tata mă trezia ca dintr'un somn plăcut să mă întrebe la ce an a fost bătălia dela Valea albă, cea dela Călugăreni, cine cu cine s'a bătut şi cine a eşit învingător. Uneori nu nimeream anii. Atunci tata cu blândeţe mă mustra, fără să mă supere:

„Bagă de seamă, Costică, să nu mă faci de râsul lumii! Tu eşti băiat mare acum! Iţi trebue şi ţie în lumea asta să faci ceva! Tu ştii că eu n'am avere să-ţi dau“!

Târziu, un şureat lung şi ascuţit vesteşte, după cinci ciasuri de drum lung, că am ajuns la Iaşi.

Tata ia sacul cu făină la subsuara dreaptă, iar legăturile cu mere şi perje la subsuara stângă; eu apuc bocceaua cu oghealul în braţe că abea o puteam cuprinde cu amândoauă mânile şi necoborâm din tren.

Dar nu uit cum stăteau la rând în faţa gărei şapte văcsuitori de ghete. Tata pune piciorul pe un scăunaş, la unul şi zice:

„Hai, văcseşte-mă“!

Şi unde prinde omul naibei să văcsuiască de-ţi venea să crezi că scoate scânteile ghiata tatii.

„Mai încetu, că rupi ghiata“— zice el.

„Incetu părinte, încetu — răspunde bădăioşul — pentru cincizeci de bani un lustru ca de protopop“!

Când tata aude că văcsuitura se teşte cu atâţia bani cât ia el pentru preţitul unei aghiasme mici, se lasă păgubaş de curăţitul ghetelor şi pleacă cu o gheată văcsuită şi altă nevăcsuită. Dar la un colţ de stradă mă pune pe mine să-i curăţ ghieta rămasă nevăcsuită, că doar copilul lui este. Şi eu i-am îndeplinit voia cu mare drag, căci tata cheltuia pentru noi şi cei din ţară bani ca să ne scoată la lumină.

In toamna aceia n'am putut intra şi la şcoală din pricina aritmeticei. In toamna a doua, iarăş m'am văzut pe uliţele Iaşilor cu tata mai mult pedeasupra şi cu fratele Neculai, purtând acelaş, sac, dar cu altă făină în el; cu aceiaş boccea, dar cu altă ogheal întrânsa! cu aceleaşi două legături dar cu alte mere şi perje în ele.

Şi mă gândesc eu cu ce m'am ales din lumea asta de când m'am născut şi pânăastăzi.

Avere nu, căci n'am avut ce moşteni, nici nu mi-a fost drag să am.

Frumos nu, că n'am avut cui semăna, nici mama frumoasă nici tata frumos.

Dar am moştenit altceva, alta mi-a fost zestrea: bătae dela tata şi mângâere dela mama când eram mic; sfoturi bune dela amândoi şi patru lei pe lună trimişi de cheltuit când eram dus să învăţ carte.